

REPUBLICA POLONĂ

UNIVERSITATEA JAGIELLONĂ, CRACOVIA

Codruța ANTONESEI

Studiile de filologie românească la Universitatea Jagiellonă din Cracovia datează din anul 1921, când s-a deschis un lectorat (cursurile fiindu-le încredințate lui Grigore Nandriș și, mai apoi, lui P. P. Panaitescu) și a fost creată o bibliotecă, grație sprijinului acordat de Academia Română și de Comisia de Istorie a României de la acea vreme, precum și donațiilor făcute de Nicolae Iorga și Liga Culturală din România.

Cu o întrerupere în anii războiului, lectoratul a funcționat până în anul 1975, când – sub conducerea lui Stanisław Widłak, italianist de formație – a fost înființată prima secție de limba și literatura română din Polonia, în cadrul Institutului de Filologie Romanică al Universității Jagiellone. Se adoptă modelul clasic, în tradiția Universității Jagiellone, de organizare a studiilor filologice (dublă specializare, cinci ani de studii, finalizate cu o lucrare de licență). Se studiază limba română (prin cursurile practice intensive), cultura și civilizația românească, lingvistica, gramatica descriptivă, teoria literaturii, istoria literaturii române, istoria României. În programă sunt incluse, de asemenea, limbile latină și greacă, slava veche și alte discipline teoretice și cursuri opționale. Cea de a doua specializare (o altă limbă romanică) le oferă studenților cursuri practice și de introducere în cultura și civilizația țărilor romanice.

Această structură a putut fi păstrată până la finele anului 2003. Legea învățământului adoptată atunci în Polonia a impus alte criterii de acreditare a secțiilor și a condus la schimbări importante în universități. În perioada 2004 – 2012, se revine la formula Lectoratului de Limbă Română, organizându-se cursuri obligatorii de limba română și opționale pentru studenții Institutului de Filologie Romanică. În 2013, s-a înființat Departamentul de Studii Românești, cu studii de licență de trei ani, potrivit reformelor adoptate în învățământul superior în urma procesului Bologna. Se adaptează programele de învățământ, urmărindu-se atât studierea intensivă a limbii române, păstrarea nucleului disciplinelor de specialitate, cât și o mai mare deschidere culturală și orientarea spre piața muncii, prin introducerea unor cursuri și seminarii noi (de pildă, cele dedicate geografiei turistice, traducerilor, artelor și filmului românesc).

Alături de universitarii polonezi (dr. hab. Kazimierz Jurczak, dr. hab. Joanna Porawska), au susținut cursuri și seminarii lectori din România – prof. dr. Mihai Mitu (1970 - 1976, Universitatea din București), dr. Dumitru Trocin (1976 – 1979, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași), dr. Natalia Cantemir (1980 – 1983, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași), dr. Gabriela Gavril-Antonesei (1997 – 1999, 2004 – 2010, 2012 – 2017, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași), prof. dr. Constantin Geambașu (1999 – 2004, Universitatea din București), prof. dr. Cornel Munteanu (2010 – 2012, Universitatea Baia Mare). Colectivul departamentului s-a lărgit prin angajarea dr. Anna Oczko și dr. Olga Bartosiewicz.

Este dificil de descris în câteva rânduri activitatea didactică și științifică de la Departamentul de Studii Românești din Cracovia. Vom menționa de aceea două direcții majore: publicarea unor lucrări științifice și traduceri importante pentru publicul polonez și formarea unor traducători de literatură română și a unor specialiști filologi. dr. hab. Kazimierz Jurczak este cunoscut și apreciat în Polonia și România pentru traducerile sale din Lucian Boia, Leon Volovici, Norman Manea, din poeți contemporani ș. a., pentru studiile științifice apărute în reviste prestigioase și volumul său consacrat conservatorismului românesc (*Dilematy zmiany...*, 2011). În seria *Rumunia dzisiaj* a editurii Universitas (coordonator dr. Jakub Kornhauser) din Cracovia, au fost publicate numeroase traduceri din literatura română.

Cu sprijinul Institutului Cultural Român, în 2009, a fost publicat *Wielki Słownik rumuński - polski*, bazat pe o primă versiune alcătuită de Halina Mirska-Lasota, actualizată prin eforturile dr. hab. Joanna Porawska (beneficiind de colaborarea unui colectiv mai larg și de verificarea lingvistică efectuată de Gabriela Gavril-Antonesei). În perioadele în care au fost lectori de limba română la Institutul de Filologie Romanică, prof. dr. Mihai Mitu, prof. dr. Constantin Geambașu, dr. Gabriela Gavril-Antonesei au publicat mai multe studii și articole în reviste de specialitate și în volume din Polonia, în limbile franceză, engleză, română și polonă, au susținut conferințe și prelegeri dedicate literaturii și culturii române, relațiilor polono-române, traductologiei și teoriei literare. Cei amintiți (se cuvine să subliniem contribuțiile prof. dr. Mihai Mitu, bogata activitate de traducător a domnului Constantin Geambașu și publicistica Gabrielei Gavril-Antonesei) au avut și un rol semnificativ în stabilirea de legături între lumea academică și culturală poloneză și cea românească.

Sub îndrumarea prof. dr. Kazimierz Jurczak și cu sprijinul lectorilor din România, la Cracovia s-au format, de-a lungul timpului, mai mulți tineri traducători (Joanna Kornaś - Warwas, Szymon Wcisło, Jakub Kornhauser, Olga Bartosiewicz), ceea ce a condus la o mai bună promovare a literaturii române în Polonia. Absolvent de franceză și portugheză, dr. Przemysław Dębowski a frecventat și cursurile lectoratului de română: S-a specializat în lingvistică romanică (*La formation diminutive dans les langues romanes*, 2014), participă la programe academice și conferințe în România. Alți absolvenți ai secției de română de la Cracovia au lucrat în consulatele și ambasadele Poloniei de la București și Chișinău. Mulți studenți ai secției de română au beneficiat de bursele pentru traducători în formare oferite de ICR, au studiat în România prin programul Erasmus. De asemenea, la Cracovia s-au format și unii dintre cei mai buni traducători autorizați de limba română din Polonia (Szymon Wcisło, Anna Kazmierczak, Ewa Odrobińska ș.a.).

Prin programul de doctorat (prof. dr. Kazimierz Jurczak), prin oferta de cursuri, prin activitatea științifică și de cercetare a membrilor săi, prin colaborarea cu universitățile din România, Departamentul de Studii Românești de la Cracovia caută să formeze în continuare traducători, tineri filologi și viitori diplomați de carieră. În aceeași măsură, se acordă atenție pregătirii practice a studenților, dobândirii unor competențe cerute astăzi pe piața muncii, în contextul dezvoltării relațiilor economice între România și Polonia.

Link-uri utile:

<http://www.ifr.filg.uj.edu.pl/institut/zaklad-filologii-rumunskiej>

<https://universitas.com.pl/kategoria/203/Seria-RUMUNIA-DZISIAJ>

<https://www.icr.ro/pagini/lansarea-volumului-soldatii-poveste-din-ferentari-de-a-schiop-la-cracovia/en>

<https://www.icr.ro/varsovia/angelus-2019-romanul-norei-iuga-sexagenara-si-tanarul-printre-cele-14-semifinaliste>

https://www.facebook.com/pg/kolonaukowerumunistowuj/photos/?ref=page_internal

Gabriela Antonesei, lectorul I. L. R.

Seară de film

Studentii de la Filologia Română de la UJ, la Festivalul Științelor